

P II 2033

SLOV
V
E
N
K
A

GLASILO

SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE
ZA PRIMORSKO

LETO I 1 JUNIJ 1943 CENA 1 LIRA

DRAGE TOVARIŠICE!

Pričele smo izdajati svoj ženski list. Po mnogih letih je dobila primorska žena zopet svoj list, pisan v materinskem jeziku. Potrudimo se, da pride naš list v sleherno slovensko vas, v roke vsaki pošteni slovenski ženi in dekletu, ki trpi pod fašističnim jarmom in teži po svobodi slovenskega naroda, za enakopravnostjo žene za boljšo bodočnostjo svoje družine in svojih otrok.

"Slovenka" hoče biti zrcalo, v katerem se bo odražalo življenje in borba žena na Primorskem, brez ozira na stan, starost in poklic. Delavke, kmetice, služkinje, meščanke! "Slovenka" želi postati v resnici - glasilo vaših želja, upov in pričakovanj, pa tudi vaših teženj in naporov v teh težkih časih.

Naš cilj je, da postane "Slovenka" ognjišče vseh primorskih žena in deklet, brez ozira na kakršnekoli - stare politične ali kulturne razlike in razpeltije. Vse enako trpimo, vse smo zaslužnjene od istega sovražnika. Vse hočemo isto: osvoboditev slovenskega naroda in uničenje fašizma z vsemi njegovimi pomočniki vred.

Uredništvo pričakuje, da se bodo primorske žene in dekleta oklenila svojega lista in da bodo pri njem sodelovale s tem, da nam bodo pošiljale dopise in članke o svojem življenju, o svojih težavah in uspehih v borbi proti osvražnemu tlačitelju in okupatorju naše svete slovenske zemlje. Zato naj ne bo Slovenke, ki ne bi bila bralka in, če je le mogoče, tudi dopisnica našega lista.

Uredništvo "SLOVENSKE"

KAKO SE BORIJO NAŠE ŽENE IN DEKLETA ONSTRAN MEJE

V letošnji zimi je šla delegatka Slovenske Protifašistične Ženske Zveze (SPŽZ), tov. MARA na osvobojeno ozemlje v Italijo in Bosno. Tam je bilo veliko zborovanje žena in deklet vseh narodov Jugoslavije. O svojih vtisih na osvobojenem ozemlju je napisala knjižico z naslovom: "Pri sestrah na jugu". Objavljamo nekaj odlomkov iz te knjižice. Iz teh vrst bodo naše primorske tovarišice poznale, s kakšno požrtvovalnostjo se borijo Hrvatice, Srbkinje, Bosanke, Muslimanke in Dalmatinke za osvoboditev vseh južnoslovanskih narodov:

VSE ŽENE DELAJO ZA TOVARIŠE NA FRONTI. "Deževalo je, ko smo se ustavili v gorski vasiči kamenite Like. Tovariši odborniki so nas razdelili po hišah za prenočišče in hrano. Obstali smo pred hišo, iz katere se je čulo petje partizanskih narodnih pesmi. "Kar vstopi tovarišica, da ne boš mokra!" me je povabila priletna ženica. Mračilo se je že, vendar so v hiši zbrane žene vse hitele plesti. Vsaka je hotela dokončati svoj par nogavic ali rokavic za tovariše partizane. "Mrzlo je, pa moramo pohiteti, da ne bo tovarišev borcev zeblo", je pojasnila tovarišica predsednica. Povedale so, da radi čitajo svoj ženski list "Žena u borbi" in da vedno in povsod pomagajo partizanom, kakor tudi, da se je iz njihove vasi javilo 15 prostovoljk v partizane. "Komaj čakamo, da dobimo pozive" je vneto razkladala leto dni poročena žena, ki so ji ustaši zaklali moža. "Z zobmi bi pokončala sovraže, tako jih črtimo", je dodala, stiska joč pesti. Zanimale so se, kako je pri nas, kako me živimo, kaj delamo in koliko nas je v partizanih. Zgražale so se nad grozodejstvi okupatorjev in njihovih hlapcev ter prisegale maščevanje. Vesele, živahne, prijazne, a obenem tako delavne in navdušene za borbo so mi povedale, da radi pejejo partizanske pesmi in plešejo narodno kolo. Mlada črnolaska je zapela:

Partizani, najlepša vam hvala,
da vas nije, ode naša glava.

(To pomeni: partizani, najlepša vam hvala, če vas ne bi bilo, bi nas sovražniki že pobili.) Tudi druge so pomagale in zdelo se je, da deževne kapljice srkajo vase zvoke borbene pesmi mladih Ličank:

Lika više robovati noče,
po njoj se vojska druga Tita kreče.

(To pomeni: Lika noče biti sužnja tujcu, po njej se že pomika vojska tovariša Tita.)

NA OBISKU PRI PREDSEDNICI KATI. Predstavili so mi predsednico Glavnega Odbora Protifašistične Fronte Žen za Jugoslavijo, tov. Kato Pejnović, 43 letno kmetico, Ličanko. Tovariško mi je stisnila roko in povprašala po našem delu. Zagledala sem se v gube na njenem obrazu, pronicave oči, zga rane roke, široko kmečko krilo, črn predpasnik in črno, naprej zavezano ruto. Za pasom je imela revolver. Govorila je počasi, njene besede so pa dale trdo, premišljeno in trezno. "Res je ofenziva, vendar moramo na delo, moramo med ljudi. Jaz bom šla takoj na pot, da obiščem kraje in ljudi, kjer sem začela z delom." Strmela sem v ženo, ki je že prekoračila 40. leto, a je vendar tako borbena, delavna in pogumna. Iz njenih besed sem spoznala, kako zelo črti okupatorje in njihove plačance. Četnikom je prisegla krvavo maščevanje, ker so ji zaklali 3 sinove. Ostali sta ji samo 2 hčerki, ki sta, prav tako kot mati, dobri in zavedni partizanki."

MLADA DELAVKA NAM PIŠE...

V tovarni bombaževine (Cotonificio Triestino) je bilo 3. aprila t.l. splošno godrnjanje zaradi plače. Delavke so sprejele za 12 dni dela samo 126.- Lir plače. To ni niti za par čevljev, ker čevlji stanejo 160.- Lir. Kje pa so drugi izdatki, hrana in obleka? Delavke so zapustile delo. Ko je delovodja videl, da ne more delavk prisiliti k delu, je

odšel na vodstvo tovarne. Vodja tovarne je kmalu prišel v oddelek in zahteval imena tistih 4 delavk, ki nočejo delati", kakor se je izrazil. Rekel je, da jih bo predal orožnikom. Toda takoj je videl, da nobena delavka noče delati za tako beraško plačo. Obrnil se je in odšel z dolgim nosom. -- Nato je poklical vodja tovarne 4 delavke v urad. Ko so prišle, je začel nanje besneti in kričati, da so zmerom iste, ki delajo razdor na delu. Do besede sploh niso mogle priti. Toda tudi to ustrahovanje ni zaleгло. Minili sta že dve uri in delo v tovarni je še vedno počivalo. Ko je videl vodja tovarne, da nobena grda beseda nič ne pomaga, je začel izlepa. Poklical je k sobi 4 druge delavke. Začel jim je lepo govoriti, da je res vse drago in da je plača mala. Obljubil jim je, da bo govoril z gospodarjem zaradi povišanja. -- Takoj nato so povišali plačo za okoli 50. -- Lir na 12 dni. To je bil prvi uspeh naše skupne borbe.

4. aprila se je zbralo okoli 200 delavk in delavcev, ki so šli protestirat na sindikat, da je vso blago drago in da je plača nizka. Vse skupaj je trajalo celo uro.

14. do 15. aprila. V jedilnici tovarne je nastalo splošno godrnjanje zaradi hrane, ki je ni bilo mogoče jesti. Bila je sama pokuhana -- voda, tu in tam sta plavala dva riža in fižola. V kinematografih pa se lažejo in kažejo slike, kako delavce dobro hranijo. Delavstvo se je tudi to pot pritožilo na sindikat, čoprav se zaveda, da tudi tamkaj gospodarji fašistična banda. Kmalu je prišel nekakšni pravni zastopnik iz sindikata. Tolažil nas je, da moramo potrpeti, da ni hrane in da moramo vedeti, da je vojna. Ko delavstvo ni hotelo ničesar slišati o vsem tem, je obljubil, da bodo napravili red.

Delavci in delavke! Združimo se v boj za svobodo naroda. Prežemo nimo fašiste, ki so prizadejali našemu ljudstvu toliko gorja, lakote, boleznin, klanja, pretepanja in trpinčenja po ječah. Ne smemo samo vzdihovati in čakati, kdaj bo konec te vojne. Vsi v boj za boljše plače! Vsi v boj za izboljšanje hrane v tovarniških kuhinjah! Podprimo boj partizanov, ker oni se vojskujejo za svobodo delovnega ljudstva!

Smrt fašizmu -- svobodo narodu!

Vaša tovarišica S.

MATERE!

Učite svoje otroke slovenskega jezika! Učite jih lepih slovenskih pesmi! -- Objavljamo otroško pesem našega največjega živečega pesnika Otona Župančiča iz zbirke pesmi "Ciciban":

MEDVED Z MEDOM.

Skoči, brate, na medveda!

Pa zakaj?

Ukradel nam je lonec meda.

Pa zakaj?

Ilačni so mu medvediči.

Pa zakaj?

Prazni so še vsi grmiči.

Pa zakaj?

Saj ne upajo si cvesti.

Pa zakaj?

Sneg bi utegnili jih zamesti.

Pa zakaj?

Burja se čez plan hohoče.

Pa zakaj?

Jug je prepoditi noče.
Pa zakaj?
Ker pač ni še božja volja!
Bratec, aj!
Božja volja je najbolja!
Naj le jug na burjo mahne,

Naj porlad na zenljo dahne,
Cvet in sad rode grmiči,
najedo se medvediči,
potlej skočim za medvedom
in mu vzamem lonec z medom.

DOLENIKA NAM PIŠE...

Slovenska mati me je rodila in me v najnežnejši mladosti učila ljubiti svoj narod in moliti. Take so ostale vse slovenske žene, ki se iz kakršnikoli vzrokov niso odtujile svojemu narodu. Katera od nas ni s ponosom pela v mladosti narodne pesmi "Slovenec sem", "Sem slovenska deklica" in podobnih? Čimbolj so vam isistični psi z vsemi mogočimi sredstvi branili peti naše narodne pesmi, tem raje ste jih pelo. Katera od nas ni z istim posebnim zanosom pela lepe slovenske nabožne pesmi?

Pri zatiranju slovenskega jezika in slovenskih narodnih pravic so pomagali fašistom domači izdajalci. Tudi danes so taki izdajalci na delu. Imenujejo se belogardisti. Da bi skrili resnico in prikrili ljudstvu, da delajo za fašizem, govorijo, da se borijo za vero. Toda vsak pošten Slovenec se bo vprašal:

Ali se res more za vero boriti tisti, ki pljuje na svoj narod in služi njegovim zatiralcem? Spominjam se, ko mi je mati v rani mladosti kazale na narodne odpadnike takratnega časa, na nemčurje, in mi pripovedovala: "Vidiš, to so ljudje, ki so zavrgli svoj narod, a prav tako, kot so oni zavrgli svoj narod, jih bo tudi Bog zavrgel." Kako prav je imela vidim šele danes, ko slišim pripovedovati o zločinih belogardističnih narodnih izdajalcev, ki za judeževe groše služijo našim zatiralcem - fašistom. Ti belogardistični izročki tulijo na ves glas, da branijo vero pred "brezbožno" Osvobodilno Fronto! Toda, kako oni branijo vero, o tem govore naslednji primeri:

Cerkev pri Sv. Lenartu pri Ljubljani so belogardisti spremenili v kasarno. V zakrestiji imajo zapor, v katero zapirajo poštene in zavedne Slovence in jih po mučenju predajo Italijanom. Na koru imajo - spalnico.

Ko so naše brigade osvobodile vas Suhor v Beli krajini, so domačini dva dni čistili cerkev, ki je bila vsa oskrunjena. Belogardisti in Italijani so namreč cerkev spremenili v hlev in imeli v njej mule. Enak primer se je zgodil pred kratkim pri Sv. Križu nad Litijo.

Celo vrsto božjih hramov so spremenili v svoja utrjena taborišča. Kjer pa cerkva niso mogli izkoristiti za to, so jih požgali. Tako so požgali romarsko cerkev na Mirni gori nad Črnomljem, romarsko cerkev na Zaplazu pa so porušili s topovskim ognjem.

Mogla bi našteti še mnogo takih bogoskrunstev, ki jih belogardisti počenjajo vsak dan. Kdor po vseh teh v nebovpijočih zločinih še vedno naseda belogardistični propagandi, je slepec in grobokop svojega lastnega naroda.

Ali bomo, me tovarišice, iz katerih je izšel slovenski narod, res dopustile, da propade? Nikoli! Še z večjo ljubeznijo se bomo oklenile našega osvobodilnega gibanja, ki je iz naroda izšel in zato ne more biti niti protinaroden, niti protivinski. Še bolj bomo delovale v naši ženski organizaciji SPŽZ in tako organizirano pomagale kopati grob fašistom in njihovim pomočnikom - belogardistom!

